

Projekt finansierade i utlysningen Gestaltad livsmiljö

Projekttitel: Tystnaden, sorlet och bullret - ljuden som gestaltar livsmiljön

Dnr 2020-02464

Projektledare: Arne Nykänen, Forskare

Medelsförvaltare: Luleå Tekniska Universitet

Hemvist: Avdelningen för drift, underhåll och akustik

Medverkande:

- Björn Hellström, Forskare och Konstnär: Tyréns och KTH
- Felix Magnusson, Konstnär: Tyréns
- Ylva Preutz Papantoni, Strategisk planering: Tyréns
- Anette Winbland von Walter: Gällivare kommun

Sammanfattning av projektet:

Ljud är väldigt viktiga för hur vi upplever och använder den byggda miljön. Få arkitekter har specialiserat sig på ljudarkitektur. Björn Hellström är en av dem. Det kan handla om designade och elektroniskt skapade ljud, men ofta handlar det om att tänka igenom hur miljöerna ska låta. Man kan skärma av vissa ljud och släppa fram andra, så att t.ex. steg, lövsus, prat, musik och klang bidrar till gestaltningen av livsmiljön.

Arkitektur och konst är iterativa processer där arkitekten eller konstnären ser och hör, utvecklar och gör, och ser och hör igen. Skisser har alltid varit viktiga verktyg. Arbete med ljud har inte haft samma hjälp av skisser. Nu finns VR-verktyg som gör det möjligt att se och höra en miljö innan den finns. I detta projekt ska vi titta på hur VR kan användas för att utveckla ljudarkitektur och ljudkonst i offentliga miljöer. Vi ska samla ett mångdisciplinärt team som ska jobba med akustisk design och ljudkonst för Gällivares nya Multiaktivitetshus. Genom att jobba tillsammans i VR ökar tempot och teamet kan experimentera utan att det blir dyrt. Det går också att ta med medborgarna och utveckla ljudmiljöerna tillsammans. Detta kommer att bidra till mer socialt hållbar och inkluderande arkitektur. Socialt genom bättre anpassning till de sociala funktionerna hos rummen och platserna. Inkluderande genom att olika gruppers särskilda behov bättre kan utforskas under designprocessen. Hållbar genom effektivt nyttjande av resurser.

Projektet genomförs i Luleå och Gällivare.

Projekttitel: Positioner i den offentliga konstens politiska ekonomi

Dnr 2020-02455

Projektledare: Catharina Gabrielsson, Forskare

Medelsförvaltare: Kungliga Tekniska högskolan

Hemvist: KTH Arkitekturskolan

Medverkande:

- Eva Arnqvist, Konstnär
- Jonathan Metzger, Forskare: KTH
- Anna Wignell, Konstnär, Curator och projektledare: Västerås stad
- Per Hasselberg, Konstnär: Konstfrämjandet

Sammanfattning av projektet:

Projektet antar offentlig konst som optik för att studera ”den faktiskt existerande demokratin”; lokala och sammansatta situationer som indikerar premisserna för hur målsättningarna i Gestaltad livsmiljö kan uppnås. Ansatsen utgår från övertygelsen om den offentliga konstens unika kapacitet att aktivera, problematisera och framställa grundläggande samhällsvillkor. Genom fallstudier av reglerade/beställda respektive konstnärsdrivna processer initierar projektet en kartläggning av den offentliga konstens möjlighetsbetingelser. Projektet är utformat som en filmproduktion. Filmen, som är projektets huvudsakliga resultat, kombinerar ett empiriskt och dokumentärt material med fiktiva inslag i en konstnärlig gestaltning. Den ska fungera som en plattform för kunskapsspridning och diskussion med potential att förändra synen på det undersökta området. Fokus ligger på den offentliga konstens produktionsapparat med särskild betoning på de förväntningar och krav som formar processen, liksom de intresse- och målkonflikter som finns implicita i komplexa kultur- och samhällsbyggnadsprocesser. Projektet ska bidra till metodutvecklingen inom offentlig konst och skapa ny kunskap om villkoren för produktionen av estetiska kvaliteter och värden i den gemensamma miljön. Organiserat som ett samarbete mellan forskare, konstnärer och processledare är projektet en mångdisciplinär undersökning med djup kunskapsförankring i konst, arkitektur, stadsbyggnad, regional utveckling och politisk ekologi.

Projektet genomförs i Västerås och Stockholm.

Projekttitel: Hushålla med överskott

Dnr 2020-02450

Projektledare: Åsa Ståhl, Forskare och konstnär

Medelsförvaltare: Linnéuniversitetet

Hemvist: Institutionen för design, DE

Medverkande:

- Svenja Keune, Forskare och konstnär, Högskolan i Borås
- Stephan Hruza, Konstnär, Linnéuniversitetet
- Mathilda Tham, Forskare, Linnéuniversitetet
- Filippa Devos, Pedagog och kommunikation: Växjö konsthall, Växjö Kommun

Sammanfattning av projektet:

Hushålla med överskott (HSH på eng.) kombinerar levande textilkonst, byggnadskonst och deltagande designmetoder för att bjuda in till folkbildning kring vetenskap och teknik som närmar sig två överlappande, brännande problem: 1. brist på hållbart boende som inte är beroende av automatisering eller digital teknologi och 2. planeten är under press att över huvud taget kunna försörja oss invånare med beboeliga platser.

I stället för att gestaltad livsmiljö ska bidra till överutnyttjande av resurser kommer HSH bygga ett litet hus på hjul av överblivet material på landsbygden i Småland. HSH bjuder in grannskapet att föreställa sig och ge form till hur vi kan bygga, underhålla och ta hand om gestaltad livsmiljö som kan generera ett delbart överskott. Det blir tillfällen för allmänheten att gemensamt med projektgruppen göra textilier som kan gro ut ur köket och ut på det här offentliga konstverkets väggar. Projektgruppen och grannskapet kommer utgöra ett hushåll som försöker skapa ett överskott av inte bara mat, utan även t ex jord, arbete och omsorg om omgivningen.

Permakulturprinciper organiserar undersökningarna under de 3 första åren: omsorg om människor, omsorg om jorden, rättvis fördelning av överskottet. Det överlappar med sociokulturell, ekologisk och ekonomisk hållbarhet - som sammanfogas till system- och paradigmatiske nivå det 4e året. Metoder för och situerad, experienciell kunskap

om att hushålla med delbart överskott sprids fjärde året genom konstverket och in i akademien.

Projektet genomförs i Borås och Växjö.

Projekttitel: LEK FÖR DEMOKRATI

Dnr 2020-02432

Projektledare: Johanna Sjögren Duthy, Projektledare

Medelsförvaltare: Form/Design Center

Hemvist: Utvecklingsprojekt

Medverkande:

- Per-Johan Dahl, Forskare: Lunds universitet
- Cecilia Sterner, Konstnär och Curator: Konstfrämjandet Skåne
- Lena Jungmark, Landskapsarkitekt: SLU
- Pernilla Magnusson Theselius, Stadsarkitekt: Ängelholms kommun

Sammanfattning av projektet:

Hur kan vi stärka barns rätt till medskapande av den offentliga miljön, vårt gemensamma liv och framtid? Vad händer om vi bjuder in barn och unga till en konstnärlig process om demokrati, arkitektur, stad, design och lek? Kan konstnärligt byggande vara ett bra sätt att utforska komplexa frågor om vår gestaltade livsmiljö tillsammans med barn, på deras villkor? Det är frågor som utforskas inom ramen för projektet Lek för demokrati.

Projektet byggs kring planerna för ett nytt stadshus i Ängelholm. Platsen och kommunens planer för en ny offentlig byggnad är utgångspunkt i projektet, som syftar till att utveckla en ny tvärdisciplinär arbetsmetod där det offentliga rummet gestaltas utifrån konstnärliga processer och barns lek. Erfarenheterna från de deltagande barnens skapande och reflekterande tas till vara i ett förslag till hur barnkonventionen kan omsättas i handling och bli en naturlig del av stadsutvecklingen. Projektet utforskar en ny metod för dialog i kommunala planeringsprocesser. Genom den konstnärliga processen skapas nya nätverk mellan barn, politiker, samhällsplanerare, medborgare och arkitekter. Utvärderingen av projektet skall generera en universell metod som skall kunna användas i olika sammanhang såväl i Sverige som internationellt.

Projektet är ett samarbete mellan Form/Design Center, Konstfrämjandet Skåne, Lunds universitet, Tankesmedjan Movium vid SLU och Ängelholms kommun, och kommer att avslutas med utställning och seminarium.

Projektet genomförs i Ängelholm och Lund

Projekttitel: Lek i staden: Hackande och samslöjande urbana interventioner

Dnr 2020-02427

Projektledare: Elena Raviola, Forskare

Medelsförvaltare: Göteborgs universitet

Hemvist: HDK-Valand

Medverkande:

- Johnny Friberg, Designer: Göteborgs universitet, HDK-Valand
- Helena Hansson, Designer och doktorand: Göteborgs universitet, HDK-Valand
- Karl-Johan Ekeröth, Designer: Göteborgs universitet, HDK-Valand
- Liselotte van Leuween, Forskare: Göteborgs universitet, HDK-Valand
- Otto von Busch, Konsult: Nämnden för hemslöjdsfrågor
- Mauricio Sagastuy, medverkande: Eco Agroferestry center
- Mania Teimouri, regional rådgivare: Västra Götalandsregionen, Förvaltningen för kulturutveckling
- Peter Christian Lövföld Grönfeldt, Designer: KOMPAN A/S (Danmark)
- Nikolaj Maj Bentsen, Designer: KOMPAN A/S (Danmark)

Sammanfattning av projektet:

Med ett ökande antal av världens barn som bor i städer så blir deras rättigheter att leka, delta i kulturlivet och uttrycka sig brådskande frågor för hållbar stadsutveckling. Sverige har infört FN:s barnkonvention (UNC RC) i lag från januari 2020 och det finns nu ett behov från offentliga och privata intressenter att förstå och experimentera hur barnens demokratiska agenskap kan ökas i stadsutveckling. Detta projekt utforskar nya konstnärliga designmetoder för att skapa offentlig arkitektur och design för lek och rekreation och nya sätt att organisera barns deltagande i stadsutveckling.

Projektet kommer att experimentera med konstnärliga metoder på två sätt:

- 1) Hacka befintliga strukturer i staden för lek under farten,
- 2) Samslöjda temporära strukturer för lek, odling och urbana möbler. Systematiskt och iterativt reflektionsarbete kommer att leda till att utveckla ett deltagande designbaserat ramverk för implementering av UNC RC i hållbara städer, som delas av alla projektpartners, hjälper dem att utveckla kompetenser om deltagande processer och belyser den processuella komplexiteten för att organisera konstnärligt baserade transdisciplinära samarbeten. Betydande innovationer inom offentlig arkitektur och design för lek kommer att genereras och ny kunskap och kompetens från projektet kommer att integreras i flera utbildningsprogram på HDK-Valand. HDK-Valand Design Festival-plattformen kommer att användas för att kommunicera resultaten till en bredare publik.

Projektet genomförs i Göteborg.

Projekttitel: En samskapad konstnärlig gestaltnings bidrag till socialt engagemang och hållbar livsmiljö

Dnr 2020-02420

Projektledare: Maja Gunn, Forskare och Konstnär

Medelsförvaltare: Göteborgs universitet

Hemvist: Konstnärliga fakulteten, HDK-Valand

Medverkande:

- Synneve Dahlin Ivanoff, Forskare: Göteborgs universitet
- Ewa Wikström, Forskare: Göteborgs universitet
- Qarin Lood, Forskare: Göteborgs universitet
- Petra Sandberg, projektsamordnare: Vectura Fastigheter och Förvaltning AB

Ännu ej anställd arkitekt: Vectura Fastigheter och Förvaltning AB

Artister kommer att kontrakteras av Vectura Fastigheter och Förvaltning AB

Sammanfattning av projektet:

Detta forskningsprojekt är ett tvärvetenskapligt samarbete mellan forskare på Göteborgs universitet och företaget Vectura Fastigheter AB. Projektets syfte är att konstnärligt utforma ett äldreboende genom att samarbeta i planerings-, konstruktions- och inredningsprocessen och utvärdera betydelsen av konstnärlig gestaltning för äldre personer i relation till socialt engagemang och hållbara livsmiljöer.

Projektet kommer att genomföras i två faser;

- 1) planering, konstruktion och inredning baserat på forskningsfrågan; "Hur påverkar samskapande mellan forskare, konstnärer, äldre och personal den konstnärliga processen och gestaltningen?" och
- 2) utvärdera den konstnärliga processen med fokus på forskningsfrågan; "På vilket sätt har konstnärlig gestaltning bidragit till socialt engagemang och en hållbar livsmiljö?"

Samskapande mellan forskare, konstnärer, äldre personer och personal kommer att ske genom workshops, vars resultat kommer att diskuteras i fokusgrupper för att fördjupa synpunkter och erfarenheter från vårdpersonalen och de äldre personerna. Genom fördjupad förståelse för hur sociala sammanhang formar oss, kommer vi att studera hur konst och design kan bidra till en socialt engagerande och hållbar livsmiljö; där konst kan vara ett verktyg för att öka den demokratiska grunden för förändringsarbete. I projektet kommer de äldre personerna och personalen kunna påverka riktning och resultat av att leva i en engagerande livsmiljö.

Projektet genomförs i Göteborg.

Projekttitel: Fontänen: Ett konst-teknologiskt socialt drama

Dnr 2020-02414

Projektledare: Madeleine Leach, Konstnär

Medelsförvaltare: Göteborgs universitet

Hemvist: Konstnärliga fakulteten, HDK-Valand

Medverkande:

- Lars-Henrik Ståhl, Forskare: Lunds universitet
- Mick Wilson, Konstnär och Forskare: Göteborgs universitet, HDK-Valand
- Annie Lindberg m.fl. ger stöd till projektet: Skissernas museum

Sammanfattning av projektet:

LTH-Fontänen är ett försök att uttrycka en framtidsvision som arkitekten Klas Anshelm och skulptören Arne Jones delade. Den invigdes 1970 och förutspåddes att bli en modern ”konst-teknologisk domkyrka av stål, glas och vatten, utan motstycke i världen”. Snart visade sig fontänen ha uppenbara brister: den läckte, sprack och kunde inte bära avsedda vattenmängder. I dag står LTH-Fontänen kvar, utan att fungera, och väl synlig på campus. Den är varken ett konstverk eller en ruin. Hur kan ett återupplivat konstverk betraktas utifrån nya förutsättningar med konsekvenser för konstnärskap, kulturarv och offentlig diskussion? Finns det likheter med monument, där samhällsförändringar ger upphov till etiska dilemman kring synlighet och varaktighet?

Vår forskning avser att väcka ett (statligt finansierat) offentligt konstverk till liv efter 25-års avbrott. Samtidigt söker vi introducera nya frågor, som inte handlar om hur fontänen ska fungera som fontän, eller om ett nytt publikt konstverk som utgår från LTH-Fontänen. Vi vill utarbeta ett konstnärligt förslag, ett skriftligt kontrakt och ett offentligt symposium för att initiera en samhällsdebatt om konstnärskap, konstnärlig originalitet och förmågan att återuppväcka ett offentligt konstverk. Vårt mål är att vår forskning tillämpas och inte enbart ses som ett konceptuellt förslag; att den i flera avseenden visar på ett hållbart förhållningssätt i utformningen av offentliga rum och konstverkens roll inom dem.

Projektet genomförs i Göteborg och i Lund.

Projekttitel: Healing Heritage - Att kurera förorenade landskap och landsbygdens offentliga rum

Dnr 2020-02412

Projektledare: Ylva Frid, Arkitekt

Medelsförvaltare: Not Quite, Ekonomisk förening

Hemvist: Den nya bruksorten

Medverkande:

- Cordula Bielenstein-Morich, Konstnär: Not Quite
- Marcus Jahnke, Forskare: Rise
- Kristina Mjöfors, Forskare: Rise
- Fredrik Fogelberg, Forskare: Rise
- Jenny Lööf, Projektledare och kommunikation: Rise
- Aikaterini Synapalou, Arkitekt: Warm in the Winter

Sammanfattning av projektet:

Projektet kommer att bedrivas vid det före detta pappersbruket Fengersfors bruk, som ett forskningsbaserat demonstrationsprojekt med syfte att undersöka hur skonsam markrening med hjälp av växter (fytorsanering) kan kombineras med konstnärlig gestaltning i en tvärsektorieell samverkan som resulterar i berikade offentliga rum.

I projektet kommer forskare från RISE med expertis inom hortonomi och miljövetenskap att samarbeta med konstnär, arkitekt och planerare. Projektägare är konstnärskollektivet Not Quite, som sedan 2002 är verksamma på Fengersfors bruk. Platsen har utvecklats till en viktig del i Dalslands infrastruktur för kultur genom en kombination av arbetsplatser och ateljéer för verksamma konstnärer, och utåtriktade verksamheter med galleri, utställning och kulturevenemang. Platsen är idag en av Dalslands största besöksmål.

Sedan 2018 driver Not Quite processen "Den nya bruksorten" med syftet att ta över ägarskapet av bruket för fortsatt utveckling. Att hantera förekomsten av markföroreningar på platsen är en av knäckfrågorna för processen, precis som för många andra platser med liknande ambitioner. Anledningen är att kombinationen låga fastighetspriser och höga saneringskostnader, med traditionella metoder, som också förstör viktiga värden, gör det riskfyllt att förvärva äldre industrifastigheter.

Genom att skapa exempel på hur dessa utmaningar kan hanteras på ett sätt som bidrar till platsen, är förhoppningen att kunna stödja liknande processer på andra håll.

Projektet genomförs i Borås och Fengersfors

Projekttitel: Varvet runt: från unga medborgares perspektiv, via formella och informella stadsstudier, till skapandet av strategier inom fler-aktörs konstellationer och tillbaka

Dnr 2020-02402

Projektledare: Meike Schalk, Forskare och Konstnär

Medelsförvaltare: Kungliga Tekniska högskolan

Hemvist: KTH Arkitekturskolan

Medverkande:

- Miro Sazdic, Konstnär: Konstfack Stockholm
- Anette Göthlund, Forskare: Konstfack Stockholm

Sammanfattning av projektet:

Projektets syfte är att förbättra möjligheterna för inkluderande tillgång till det offentliga rummet. Det fokuserar på en ofta bortglömd grupp, unga i åldrarna 10-13 år, som är för vuxna för lekplatserna och har begränsad tillgång till fritidsgårdarna. Genus- och åldershierarkier tenderar att avskräcka åldersgruppen att gå dit och har likaså begränsad rörlighet. Projektet argumenterar för att den byggda miljön innehåller socioekonomiska ojämlikheter som förhindrar en jämlik, mångfaldig och inkluderande tillgång till det offentliga rummet. På så vis undermineras skapandet av sammanhållna samhällen. I fråga om vem som bygger våra offentliga rum, är bristen på mångfald tydlig bland de studentgrupper vi ser inom rumsliga praktiker (arkitektur, planering, konst, hantverk, design).

Därmed saknas den mångfald av synsätt och erfarenheter som är nödvändiga vid byggandet av ett inkluderande samhälle. Projektet utförs på tre olika platser. Där ska det arbeta med konstnärliga praktiker och miljöstudier där offentliga platser kollektivt utforskas och byggs. Projektet syftar till att 1) undersöka tillgången till offentliga rum från barns perspektiv, genom skapandet och aktiverandet av ett mobilt laboratorium tillsammans med barnen; 2) utveckla kunskap om barns användande av offentliga rum för att förbättra möjligheterna till inkluderande tillgång för alla; 3) erbjuda resurser för jämlikhet, mångfald och inkludering för lärare, kommuner och yrkesverksamma inom rumsliga praktiker.

Projektet genomförs i Stockholm.

Projekttitel: MASSA – nya Metoder och konstnärliga Arbetsprocesser för Systemkomplexitet omformar

Dnr 2020-02398

Projektledare: Hanna Erixon Aalto, Forskare

Medelsförvaltare: Kungliga Tekniska högskolan

Hemvist: KTH Arkitekturskolan

Medverkande:

- Ania Öst, Arkitekt och Landskapsurbanist: KTH
- Marta Bohlmark, Stadsplanerare och Arkitekt: KTH
- Luc Pagès, Konstnär: Stockholms kommun
- Erik Aalto, Konstnär: KTH

Sammanfattning av projektet:

Projektet undersöker konstens möjlighet att bidra till utmaningen att transformera miljontals ton rester av stenmassa, genererat från den planerade förlängningen av Stockholms tunnelbana, till en resurs som skapar nya gestaltade livsmiljöer i Stockholms urbana arkipelag. Projektet relaterar till den växande medvetenhet att en nyckel till att nå FN:s hållbarhetsmål handlar om att hitta nya arbetsmetoder och processer. Projektet svarar också mot regeringens proposition Politik för gestaltad livsmiljö och frågeställningen kring konstens roll i skapandet av våra publika miljöer. Utförandet är ett samarbete mellan KTH och Stockholms stad och representeras av ett core-team med multidisciplinär kompetens. Flera konstnärer är nära knutna till projektet, liksom en rådgivande referensgrupp. Förutom det kunskapsbyggande syftet med studien, så finns det en stor potentiell samhällsnytta; alla möjligheter att inspirera till en hållbar hantering av de stora restmassorna har en potential att skapa enorma vinster ur ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Slutresultatet summeras i en forskningsrapport och ett strategidokument avsedda att utgöra verktyg för hur framtida publika miljöer kan utvecklas med hjälp av konstnärliga perspektiv. Vi står inför en unik möjlighet att vända en kostsam restprodukt till en enorm möjlighet att omgestalta det vattennära stadslandskapet utifrån tillskapandet av nya gestaltade livsmiljöer.

Projektet genomförs i Stockholm.